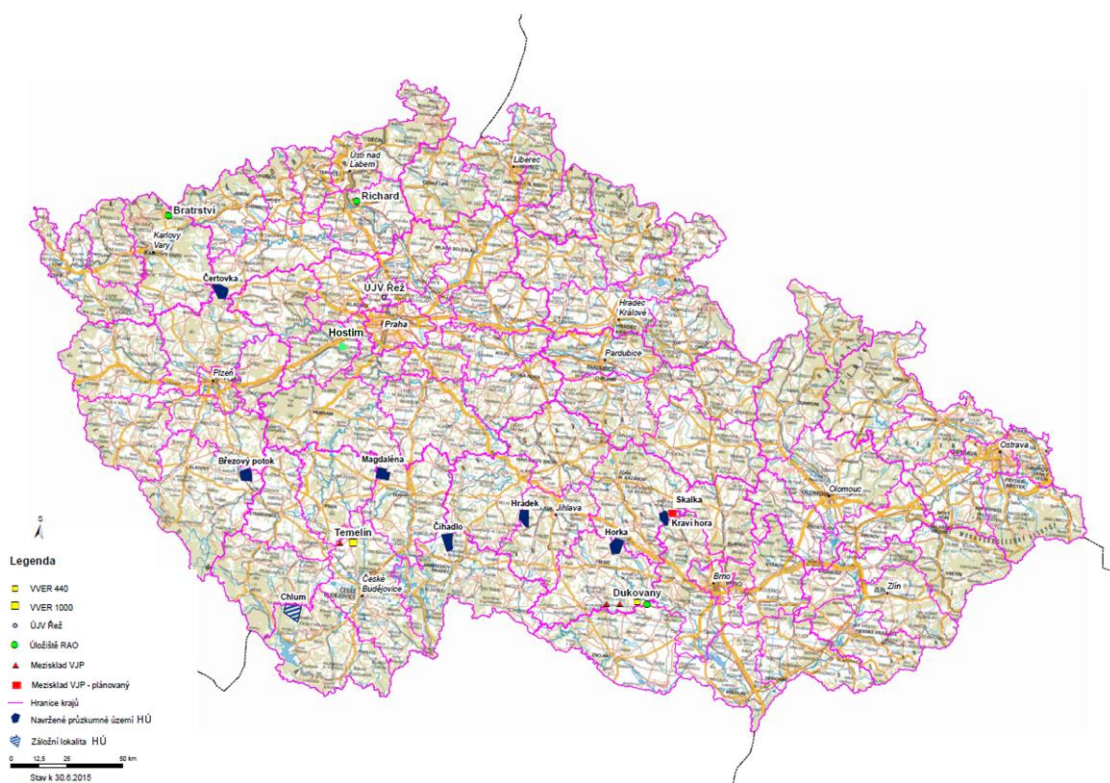

AKTUALIZACE KONCEPCE NAKLÁDÁNÍ S RADIOAKTIVNÍMI ODPADY A VYHOŘELÝM JADERNÝM PALIVEM OZNÁMENÍ KONCEPCE

**zpracované ve smyslu § 10c a přílohy č. 7 zákona
č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí,
v platném znění**

září 2015

**MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU**

SHRNUTÍ AKTUALIZACE KONCEPCE NAKLÁDÁNÍ S RADIOAKTIVNÍMI ODPADY A VYHOŘELÝM JADERNÝM PALIVEM

V roce 1999 vláda České republiky schválila Společnou úmluvu o bezpečnosti při nakládání s vyhořelým palivem a o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady, která v České republice vstoupila v platnost dne 18. června 2001. Tato Společná úmluva představuje nástroj, jehož cílem je dosažení a udržení celosvětově vysoké úrovně bezpečnosti při nakládání s VJP a RAO pomocí zlepšování vnitrostátních opatření a mezinárodní spolupráce. V souladu s touto úmluvou jsou vypracovávány Státním úřadem pro jadernou bezpečnost (SÚJB) Národní zprávy dokladující, že Česká republika plní všechny závazky plynoucí z této úmluvy. Česká republika tím, že ratifikovala Společnou úmluvu o bezpečnosti při nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem souhlasila se základními bezpečnostními principy nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem uvedenými v doporučeních Mezinárodní agentury pro atomovou energii (IAEA). Primárním cílem těchto doporučení je chránit obyvatelstvo a životní prostředí (ŽP) před škodlivými účinky ionizujícího záření.

Obecné, základní principy formulované IAEA jsou shrnuty v oznámení v příslušné kapitole nazvané „Mezinárodní principy pro oblast nakládání s RAO a VJP“.

Politika České republiky v oblasti nakládání s VJP a RAO je založena na dodržování všech pravidel uvedených ve směrnici Evropské rady 2011/70/EURATOM (Evropské společenství pro atomovou energii), Společné úmluvě o bezpečném nakládání s VJP a RAO a všech dalších doporučeních IAEA a Mezinárodní komise pro radiační ochranu (ICRP).

Optimálně připravená a implementovaná Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem je důležitým prvkem systému mírového využívání jaderné energie a ionizujícího záření.

Koncepce nakládání s RAO a VJP v ČR (dále Koncepce) byla schválena usnesením vlády ČR č. 487/2002 již v roce 2002. Koncepce navrhla zásady, postupy a cíle v uvedené oblasti. Předkládaná aktualizace Koncepce je v souladu s článkem 6.2 stávající Koncepce, v němž se předpokládá její vyhodnocení po roce 2010.

Aktualizace Koncepce vychází z analýzy současné situace v oblasti nakládání s nízko a středněaktivními odpady, ze stavu přípravy hlubinného úložiště pro RAO a VJP, legislativních změn, programových dokumentů vlády a z mezinárodních zkušeností a trendů.

Aktualizovaná Koncepce, která je předmětem předkládaného oznámení, byla dokončena v listopadu 2014 a konkrétní hodnoty v ní uváděné, se vesměs vztahují k 31.12.2013.

Aktualizace Koncepce nakládání s RAO a VJP v ČR je výchozím dokumentem, který formuluje zásady, postupy a cíle státu na období přibližně do roku 2030 s výhledem na další období. Vyhodnocení, jak jsou plněny záměry a cíle Koncepce, a následná aktualizace či upřesnění se předpokládá po roce 2025. Aktualizace Koncepce umožňuje organizacím, jež produkují RAO a VJP nebo s nimi nakládají, aby vypracovávaly strategie a plány v souladu s uvedenými zásadami, cíli a doporučeními, a implementovaly je do své činnosti. Koncepce, která je pravidelně vyhodnocována a aktualizována, doporučuje účelná řešení, která zabezpečují zneškodnění odpadů v souladu s požadavky na ochranu zdraví člověka a životního

prostředí, aniž by byly neúměrným způsobem přenášeny současné důsledky využívání jaderné energie a ionizujícího záření na budoucí generace.

Radioaktivní odpady jsou podle atomového zákona definovány jako „látky, předměty nebo zařízení obsahující radionuklidy nebo jimi kontaminované, pro něž se nepředpokládá další využití“.

Podle vyhlášky č. 307/2002 Sb., o radiační ochraně se RAO rozlišují na plynné, kapalně a pevné. Pevné RAO se klasifikují do tří základních kategorií, a to na přechodné, nízko a středněaktivní a vysokoaktivní:

- přechodné RAO jsou takové odpady, které po dlouhodobém skladování (maximálně 5 let) vykazují radioaktivitu nižší, než jsou uvolňovací úrovně;
- nízko a středněaktivní RAO se dělí na dvě podskupiny, a to na krátkodobé, u nichž poločas obsažených radionuklidů je menší než 30 let (včetně ^{137}Cs) a na dlouhodobé odpady, kterými jsou ty odpady, které nepatří do podskupiny krátkodobých RAO;
- vysokoaktivní jsou odpady, u kterých musí být při jejich skladování a ukládání zohledněno uvolňování tepla z rozpadu radionuklidů v nich obsažených.

VJP není, jak uvádí atomový zákon, radioaktivním odpadem. Do doby, než ho jeho původce nebo SÚJB prohlásí za radioaktivní odpad, je povinen nakládat s ním jeho původce tak, aby nebyla ztížena možnost jeho další úpravy.

Obecné schéma nakládání s RAO a VJP je uvedeno v dalších částech předkládaného oznámení aktualizace Koncepce.

Cíle a milníky aktualizované Koncepce jsou shrnuty v následující tabulce.

Tab. Shrnutí koncepčních cílů a milníků pro nakládání s RAO a VJP

poř. č.	cíl	milník/odpovídá
cíle pro komunikaci s veřejností		
1	Zajistit kontinuitu, přehlednost a otevřenost informací v oblasti nakládání s RAO a VJP.	Trvale/SÚRAO, SÚJB, původci
2	Zajistit nezávislou činnost a rozšíření působnosti Pracovní skupiny pro dialog o hlubinném úložišti, vytvořit rámec pro vznik a práci lokálních pracovních skupin na jednotlivých lokalitách, které by současná Pracovní skupina pro dialog zastřešovala.	2014/SÚRAO, MPO
3	Projednat legislativní návrh pro posílení postavení obcí při výběru lokality hlubinného úložiště a předložit ho ke schválení vládě.	2015/SÚRAO, MPO, vláda
4	Vytvořit dlouhodobý program partnerství SÚRAO a komunit ovlivněných přípravou a provozováním hlubinného úložiště.	2015/SÚRAO
cíle pro nakládání s nízko a středněaktivními odpady		
5	Připravit potřebnou dokumentaci k žádosti o vydání povolení k rekonstrukci úložiště Richard.	2017/SÚRAO
6	Připravit potřebnou dokumentaci k žádosti o vydání povolení uzavření úložiště Bratrství.	2018/SÚRAO
7	Připravit studii zaměřenou na možnost plošného screeningu množství NORM v ČR. V případě potřeby zahájit práce na přípravě zařízení pro ukládání odpadů typu NORM.	2020/SÚRAO

poř. č.	cíl	milník/odpovídá
cíle pro nakládání s RAO a VJP nepřijatelnými do přípovrchových úložišť a pro přípravu hlubinného úložiště		
8	Zajistit bezpečné skladování VJP, VAO a NSRAO neuložitelných do přípovrchových úložišť do doby zprovoznění hlubinného úložiště.	Trvale/původci, SÚRAO
9	Vybrat minimálně 2 vhodné kandidátní lokality pro HÚ se stanoviskem dotčených obcí a předložit vládě ke schválení.	2020/SÚRAO
10	Vyvinout, typově schválit a vyrobit přepravně- skladovací obalové soubory pro vitrifikovaný odpad z přepracování VJP z výzkumného reaktoru LVR-15.	2022/původci, SÚJB
11	Připravit projektovou a bezpečnostní dokumentaci k vydání rozhodnutí o finální lokalitě (se souhlasem obcí) a podat žádost o územní ochranu vybrané lokality.	2025/SÚRAO
12	Zahájit výstavbu podzemní laboratoře ve finální lokalitě	2030/SÚRAO
13	Zahájit výstavbu hlubinného úložiště	2050/SÚRAO
14	Zahájit provoz hlubinného úložiště	2065/SÚRAO
cíle pro program výzkumu a vývoje		
15	Průběžně aktualizovat a realizovat program výzkumu a vývoje pro potřeby hlubinného ukládání RAO a VJP v souladu s harmonogramem přípravy HÚ.	Průběžně/SÚRAO
16	Podporovat projekty zaměřené na vytvoření báze znalostí v problematice minimalizace vzniku radioaktivních odpadů, redukce jejich objemu a zlepšení jejich charakterizace, bezpečného a ekonomicky přijatelného ukládání RAO a VJP a uzavřeného palivového cyklu pro udržitelnou jadernou energetiku. ¹	Trvale/ MPO
17	Podporovat systematickou přípravu a vzdělávání odborníků pro potřeby nakládání s RAO.	Trvale/ MPO, MŠMT
ekonomické cíle		
18	Hodnotit tvorbu a čerpání zdrojů jaderného účtu, v případě potřeby novelizovat nařízení vlády o výši odvodů na jaderný účet s cílem udržet dlouhodobě vyrovnanou a zdůvodněnou bilanci jaderného účtu.	Průběžně SÚRAO, MPO
19	Zajistit zhodnocování volných prostředků jaderného účtu v souladu s atomovým zákonem a ostatními právními předpisy.	Trvale MF ČR
20	Provádět pravidelnou kontrolu tvorby rezerv na vyřazování jaderných zařízení z provozu s cílem zajistit dostatečnou výši finančních zdrojů.	Průběžně SÚRAO

¹ Základní a aplikovaný výzkum vedoucí k vývoji nových efektivnějších palivových cyklů s menším množstvím vzniklých radioaktivních odpadů je zahrnut do Národního programu výzkumu, dílčího programu, Bezpečná a efektivní jaderná energetika (TP4-DP1). SÚRAO koordinuje výzkum týkající se nakládání s RAO a VJP a zahrnuje poznatky získané v ČR a ve světě do plánů pro přípravu hlubinného úložiště.

Aktualizace Koncepce nakládání s RAO a VJP navrhuje řešení v jednotlivých segmentech uvedených v předloženém oznámení.

- Z hlediska nakládání s institucionálními nízko a středněaktivními odpady určenými k uložení do přípovrchových úložišť je stávající kapacita přípovrchových úložišť není do budoucna dostatečná (v návaznosti na aktualizaci Státní energetické Koncepce, která uvažuje výstavbu nových jaderných zdrojů). Z toho důvodu se navrhuje rekonstrukce úložiště Richard.
- Z hlediska nakládání s RAO nepřijatelnými do přípovrchových úložišť - skladování v přípovrchových úložištích do doby uložení v HÚ
- Z hlediska nakládání s RAO nepřijatelnými do přípovrchových úložišť a VJP je konečným řešením uložení v HÚ.
- Z hlediska nakládání s VJP lze předpokládat realizaci dalšího SVP (u JE nebo využití záložní lokality Skalka).
- Z hlediska konečného uložení VJP je jediným řešením HÚ. Variantnost je pouze ve velikosti skladu (v závislosti na realizaci nových zdrojů a přepracování VJP). Variantnost je dále v současném stavu ve výběru lokality HÚ do doby, než bude vybrána finální lokalita. Vlastní realizace HÚ přesahuje platnost posuzované aktualizace Koncepce.

Předpokládané vlivy aktualizace Koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví nastávají především u předpokládaných nově zřizovaných lokalit pro nakládání s RAO a VJP.

Základními právními normami, které upravují povolovací a schvalovací proces pro jaderná zařízení, případně pro pracoviště se zdroji ionizujícího záření, jsou zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon) a atomový zákon č. 18/1997 Sb. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů, a zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, jsou další důležité součásti právního rámce v této oblasti. Na tyto zákony pak navazují předpisy nižší právní síly.

Vzhledem k tomu, že zřízení či provozování hlubinného či podzemního úložiště je považováno za zvláštní zásah do zemské kůry ve smyslu horního zákona č. 44/1988 Sb., a dále s ohledem na to, že zvláštní zásahy do zemské kůry jsou hornickou činností ve smyslu zákona č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě a proces vyhledávání či ověřování vhodné lokality takového úložiště je spojen s nutností provádění geologických prací ve smyslu zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích, je třeba zmínit i tyto právní předpisy, neboť hrají důležitou roli v celém životním cyklu podzemního či hlubinného úložiště, od vyhledávání lokality, přes výstavbu a provoz, případné rozšíření, až po jeho uzavření.

Z hlediska stavebního zákona je vydání tří zásadních rozhodnutí pro veškeré stavby s jaderným zařízením, tj. stavebního povolení, kolaudačního souhlasu (trvalý provoz) a rozhodnutí o odstraňování staveb v kompetenci Ministerstva průmyslu a obchodu, které je pro tato rozhodnutí příslušným stavebním úřadem. Ve věci územního rozhodnutí je příslušným stavebním úřadem Ministerstvo pro místní rozvoj. Stavební řízení se týká i zájmů chráněných zvláštními předpisy, jako je například jaderná bezpečnost a radiační ochrana, či ochrana životního prostředí, a stavební úřad rozhoduje v dohodě, resp. se souhlasem příslušných orgánů státní správy, které tyto

zájmy hájí. Příslušný orgán státní správy může svůj souhlas vázat na splnění podmínek stanovených ve svém rozhodnutí vydaném v souladu se zvláštním zákonem, který ho k tomu opravňuje. Rozhodujícím orgánem pro posouzení dopadů stavby na životní prostředí – proces (EIA) je Ministerstvo životního prostředí.

Atomový zákon stanovuje činnosti, ke kterým je nutné povolení SÚJB. Vedle hlavních povolení týkajících se umístění, výstavby, uvádění do provozu, provozu a vyřazování z provozu je to povolení k provedení rekonstrukce nebo jiných změn ovlivňujících jadernou bezpečnost, radiační ochranu, fyzickou ochranu a havarijní připravenost, k uvádění radionuklidů do životního prostředí, nakládání s RAO apod.

Pro všechny akce, které budou dle aktualizované Koncepce realizovány, bude nutné, aby proběhlo posuzování dle zákona 100/2001 Sb. v platném znění:

Přípovrchové úložiště RAO uvažované nové nebo rekonstrukce stávající

dle přílohy č. 1 zákona 100/2001 Sb.: 3.5. - Zařízení určená pro konečné uložení, konečné zneškodnění nebo dlouhodobé skladování plánované na více než 10 let vyhořelého nebo ozářeného jaderného paliva a dále radioaktivních odpadů na jiném místě, než na kterém jsou vyprodukovány - v kategorii I. (záměry vždy podléhající posouzení) v kompetenci MŽP - oznamovatel SÚRAO

SVP uvažované nové

dle přílohy č. 1 zákona 100/2001 Sb.: 3.5. - Zařízení určená pro konečné uložení, konečné zneškodnění nebo dlouhodobé skladování plánované na více než 10 let vyhořelého nebo ozářeného jaderného paliva a dále radioaktivních odpadů na jiném místě, než na kterém jsou vyprodukovány - v kategorii I. (záměry vždy podléhající posouzení) v kompetenci MŽP - oznamovatel provozovatel JE

Hlubinné úložiště

dle přílohy č. 1 zákona 100/2001 Sb.: 3.5. - Zařízení určená pro konečné uložení, konečné zneškodnění nebo dlouhodobé skladování plánované na více než 10 let vyhořelého nebo ozářeného jaderného paliva a dále radioaktivních odpadů na jiném místě, než na kterém jsou vyprodukovány - v kategorii I. (záměry vždy podléhající posouzení) v kompetenci MŽP - oznamovatel SÚRAO - mimo časový rámec aktualizace Koncepce

V této fázi nelze specifikovat možné vlivy aktualizace Koncepce nakládání s radioaktivními odpady a vyhořelým jaderným palivem přesahující hranice České republiky.

Vzhledem k charakteru a předpokládanému obsahu této Koncepce jsou negativní vlivy na životní prostředí mimo území ČR málo pravděpodobné. Přeshraniční vlivy na životní prostředí a veřejné zdraví mohou nastat v případě konkrétních projektů (například ve vztahu k záložní lokalitě HÚ Chlum).